

Vergaderjaar 2009–2010

27 017

Homo-emancipatiebeleid

Nr. 57

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 16 oktober 2009

Op uw schriftelijk verzoek van 24 september 2009 inzake de brief van COC Nederland «knelpunten homo-emancipatie t.b.v. de begrotingsbehandeling» reageer ik, mede namens de ministers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) als volgt.

Vooraf

In de kabinetsnota «Gewoon homo zijn» heb ik aangekondigd dat het kabinet in 2010 de voortgang in het homo-emancipatiebeleid zal bezien. «Daarover zal de minister voor homo-emancipatie samen met zijn collega's in het kabinet verslag doen aan de Kamer»¹. Het kabinet hoopt dat dan de ontwikkelingen inzake «de veiligheid en sociale acceptatie van homoseksuelen» gunstig zijn. Dat is ook het moment dat het kabinet zich zal beraden op eventueel verder te nemen maatregelen. Het kabinet zal bij zijn voortgangsrapportage aan de Kamer, in de zomer van 2010, de resultaten betrekken van de dan beschikbare gegevens van het Sociaal en Cultureel Planbureau.

Het kabinet ziet bij de ontwikkeling en uitvoering van het beleid een belangrijke en actieve rol weggelegd voor de homobeweging. Dat bevordert de uitvoerbaarheid en leidt tot betere resultaten¹. Daarom zal ik de breed samengestelde homobeweging en transgender personen betrekken bij de voorbereiding van die voortgangsrapportage door hen begin 2010 te raadplegen tijdens een rondetafelbijeenkomst. De resultaten van die raadpleging zal ik betrekken bij het opstellen van de voortgangsrapportage.

¹ kabinetsnota «Gewoon homo zijn», hoofdstuk 4 «homo-emancipatie: een zaak van ons allemaal».

Reactie op de brief van COC Nederland

In zijn brief somt het COC eenentwintig punten op waar «het beleid nog verder versterkt kan worden». Daarbij pleit COC Nederland voor extra impulsen.

Puntsgewijs geef ik u hieronder mijn reactie.

Algemeen

Het COC stelt dat elke stap in de homo-emancipatie het resultaat is van hard werken. Voorts stelt het COC dat een sterke belangenorganisatie onmisbaar is. Er zijn extra investeringen nodig om de homo-emancipatie mogelijk te maken en daarom verzoekt het COC om informatie inzake:

- het beschikbare budget van het ministerie van OCW voor het jaar 2010 t.b.v. het lesbisch- en homo-emancipatiebeleid

In de OCW-begroting 2010 is een bedrag van € 3 347 000 opgenomen. In 2005, 2006 en 2007 was jaarlijks € 1 529 000 beschikbaar. In 2008 ging het om een bedrag van € 2 500 000 en in 2009 een bedrag van € 3 357 000. Er is dus door dit kabinet stevig geïnvesteerd in het homo-emancipatiebeleid.

Jongeren en onderwijs

Het COC vraagt steun voor de maatregelen van het Roze Offensief voor het onderwijs zodat de scholen een veilige omgeving kunnen bieden voor homoseksuele leerlingen en leraren.

De voorgestelde maatregelen zijn:

- middelen beschikbaar stellen voor de intensivering van de inside-out aanpak en de versterking van de voorlichting op scholen;
- seksuele gerichtheid expliciet benoemen in de kerndoelen; en
- afschaffing van de enkele feit-constructie.

Intensivering van de inside-out aanpak en versterken van voorlichting op scholen

Ik heb het COC gevraagd om een projectplan op te stellen. Ik verwacht u hierover tijdens het Algemeen Overleg over homo-emancipatie op 19 november a.s. nader te kunnen informeren.

Seksuele gerichtheid expliciet benoemen in de kerndoelen

In september jl. is het onderwijsveld hierover geconsulteerd. In oktober ontvangt de Kamer hierover een brief van de staatssecretarissen van OCW. In zijn algemeenheid is het kabinet overigens zeer terughoudend in het aanpassen dan wel toevoegen van kerndoelen.

Het enkele feit

Op 29 september jl. heeft het kabinet gereageerd op het advies van de Raad van State over de enkelefeitconstructie¹. Het kabinet heeft gemeld dat het op basis van dit advies voornemens is de bepalingen in de Awgb waarin de enkele-feitconstructie voorkomt te wijzigen. Deze wijziging kan naar de mening van het kabinet het beste worden opgenomen in het wetsvoorstel tot integratie van verschillende gelijkebehandelingswetten in de Awgb (de integratiewet Awgb). Dit wetsvoorstel zal door het kabinet worden aangepast, onder meer naar aanleiding van het daarover uitgebrachte advies aan de Raad van State, en vervolgens opnieuw in procedure worden gebracht. Het kabinet verwacht dit aangepaste wetsvoorstel

¹ TK II 2009–2010, 28 481/27 017, nr. 6.

in het voorjaar van 2010 in consultatie te kunnen geven en in het najaar van 2010 naar de Tweede Kamer te zullen sturen.

Roze ouderen

COC Nederland vraagt aandacht voor homoseksuele ouderen. De in 2008 opgerichte Gay & Straight alliantie ouderen krijgt van het ministerie van OCW voor deze kabinetsperiode middelen om te werken aan een beter begrip voor en sociale acceptatie van homoseksuele ouderen in de samenleving. Deze alliantie heeft inmiddels ook een project «Masterplan Roze 50+, de onzichtbaarheid voorbij» opgesteld. Dit project is gericht op de persoonlijke emancipatie en het doorbreken van het sociaal isolement van de roze 50-plussers. Voor de uitvoering van het masterplan is volgens COC Nederland een aanvullende financiering van ca. € 550 000 per jaar nodig voor een periode van vier jaar. Verder verwijst het COC naar de motie die de Kamer in 2008 heeft aangenomen waarin staatssecretaris Bussemaker wordt gevraagd om in kwaliteitseisen voor zorginstellingen vast te leggen dat homovriendelijkheid een toetsingscriterium wordt bij de beoordeling van de kwaliteit van de instelling.

Het COC vraagt:

- aanvullende middelen van de ministeries van VWS en WWI voor de uitvoering van het project van de alliantiepartners «Masterplan Roze 50+» en een spoedige uitvoering van de motie over homovriendelijke kwaliteitsnormen.

Reserveren middelen voor Masterplan roze 50+ en uitvoering homovriendelijke kwaliteitsnormen

Het plan is een vervolg op het project «Roze Ouderen in Nederland» dat eerder door de ministeries van VWS en VROM is gefinancierd. Dat project richtte zich vooral op het welzijn van veelal zorgafhankelijke (homoseksuele) ouderen.

Momenteel voert het ministerie van VWS overleg met de ANBO, Schorer, MOVISIE en COC Nederland over de precieze inhoud van het «Masterplan roze 50+» en de eventuele financiering ervan. De wijze waarop hierin uitvoering kan worden gegeven aan de motie Van Miltenburg over een landelijke keurmerk voor homovriendelijke instellingen is één van de bespreekpunten.

Lesbische vrouwen

Het COC vraagt aandacht voor het wetsvoorstel dat erkenning en ouderschap van rechtswege voor de lesbische meemoeder mogelijk moet maken. Het COC pleit ervoor:

- dat het wetsvoorstel spoedig ter consultatie wordt aangeboden en spoedig wordt ingediend bij de Kamer.

Wetsvoorstel lesbisch ouderschap

Het wetsvoorstel is in voorbereiding, de nodige adviezen zijn hiervoor ingewonnen. Het streven is het wetsvoorstel voor het einde van dit jaar ter consultatie aan te bieden.

Transgenders

Het COC vraagt aandacht voor het feit dat transgenders de voor een succesvolle geslachtsverandering noodzakelijke borstreconstructies en epilatie niet langer vergoed krijgen. Het COC pleit samen met het Transgender Netwerk Nederland (TNN) voor:

- een vergoeding van borstreconstructies en epilatie voor transgenders die een geslachtsverandering willen ondergaan.

Vergoeding borstreconstructies en epilatie

In de antwoorden op de vragen van het Lid Heemelaar (GL) is de minister van VWS ingegaan op de wijze waarop geslachtsveranderende behandelingen op dit moment worden vergoed. Daarbij wordt het CVZ-toetsingskader «zorg aan transseksuelen» gevolgd. De operaties die nodig zijn voor de aanpassing van de geslachtsorganen in het kader van geslachtsverandering vallen, anders dan puur cosmetische operaties, onder de zorgverzekeringen. Daarbij gaat het om aanpassing van de primaire geslachtskenmerken. Voor aanpassing van de secundaire geslachtskenmerken bepaalt de zorgverzekeraar per geval of sprake is van lichamelijke functiestoornis of verminking.¹ Er is beroep mogelijk bij de Stichting klachten en geschillen zorgverzekeringen (SKGZ).

TNN en COC zijn het oneens met de begrenzing van de vergoeding van aanpassing van de secundaire geslachtskenmerken. Het ministerie van VWS heeft hierover onlangs gesproken met TNN.

Het vorige kabinet heeft besloten het operatief plaatsen van een borstprothese niet langer te vergoeden, behalve als het gaat om het plaatsen van een borstprothese na een gehele of gedeeltelijke borstampuatie. Deze maatregel geldt overigens niet alleen voor transgenders. Behandelingen die in de meeste gevallen niet strikt medisch noodzakelijk zijn, zijn uit het pakket van de zorgverzekering verwijderd. Ook werd toen de subsidiëring van elektrische epilatie beëindigd. Hier ging het dus niet om een recht op zorg, maar om een subsidieregeling. Deze maatregel werd getroffen als onderdeel van het herziene subsidiebeleid van het vorig kabinet, Beide maatregelen zijn getroffen vanwege overschrijdingen in de kosten van zorg. Ombuigingsmaatregelen waren noodzakelijk om op de langere termijn een betaalbaar gezondheidszorgsysteem in stand te kunnen houden.

Het COC en TNN bepleiten om voor transgenderpersonen een uitzondering te maken op de pakketbeperking. In de eerste plaats zou dat leiden tot meerkosten voor de zorg, en dat in een tijd waarin juist besparingen dienen te worden gevonden.

In de tweede plaats lijkt het weliswaar maar om 100 transgenderpersonen per jaar te gaan, maar is het de vraag of het mogelijk is de groep die in aanmerking komt voor vergoeding op deze manier te beperken tot alleen maar transgenderpersonen. Immers, ook veel vrouwen achtten dat een borstimplantaat wenselijk is. Voorts is ook voor vrouwen overmatige baardgroei ongewenst.

Veiligheid

Het COC maakt zich zorgen over de veiligheid van homoseksuelen. Volgens het COC is de veiligheid en de veiligheidsbeleving van homoseksuelen nog niet verbeterd en het COC pleit daarom ervoor de aanpak te intensiveren door:

- de registratie te verbeteren;
- de Hate Crimes campagne landelijk uit te rollen en zichtbaar te maken;
- de lokale aanpak van antihomoseksueel geweld te versterken;
- een hate crime-artikel in het wetboek van strafrecht in te voeren; en
- een straat- of gebiedsverbod voor daders van anti-HLBT geweld in te voeren.

¹ Epilatie wordt in beperkte mate vergoed (bij primaire geslachtskenmerken), maar epilatie van lichaamsbehaar en gezichts- en halsbehaar (secundaire geslachtskenmerken) wordt alleen vergoed als er sprake is van een lichamelijke functiestoornis of verminking. Ten aanzien van epilatie van de baard wordt door het CVZ in het algemeen geconcludeerd dat gesproken kan worden van een verminking en dat dus vergoeding mogelijk is. Bij lichaamsbehaar is dat in het algemeen niet het geval.

Registratie

De ministers van Justitie en van BZK vinden dat goed inzicht in de aard en omvang van discriminatie in het algemeen en homofobe discriminatie-incidenten in het bijzonder van essentieel belang is voor de bestrijding ervan.

De politie werkt met een code discriminatie, die als extra hulpmiddel wordt gebruikt om discriminatie-incidenten uit het bedrijfsprocessensysteem van de politie te halen. Deze code wordt door de politiemedewerker ingevoerd bij een commune («gewoon») delict waarbij discriminatie een rol speelt. Bij de zogenaamde zuivere discriminatie-incidenten, waarbij alleen discriminatie het strafbare feit is, is dit niet nodig. Deze discriminatie-incidenten zijn op basis van de wetsartikelen waaronder ze vallen eenvoudig uit het bedrijfsprocessensysteem te halen. Een extra zoekslag door middel van een query (trefwoordenlijst) blijft echter voortsnog nodig om het overzicht van discriminatie-incidenten zo compleet mogelijk te maken. Commune delicten waarbij ontbrekend geen code discriminatie is ingevoerd, worden voortsnog opgespoord. De politie wil eerst meer ervaring opdoen en inzicht krijgen in de mogelijkheden en meerwaarde van deze code, alvorens een extra code in te voeren.

Hatecrimes Campagne

Het kabinet vindt het belangrijk dat alle burgers met respect en op professionele wijze door de politie worden behandeld bij het doen van aangifte. Een aangifte van discriminatie dient volgens de Aanwijzing Discriminatie altijd te worden opgenomen. Discriminatie dient ook herkend te worden. De politie blijft hiervoor aandacht vragen via bijvoorbeeld het Landelijk Expertisecentrum Diversiteit en de contactpersonen discriminatie binnen de korpsen. Daarnaast vormt (de herkenning van) discriminatie een onderdeel van het politieonderwijs. Zo wordt nog eind dit jaar een opleidingstraject voor taakaccenthouders discriminatie en wijkagenten gestart in de drie noordelijke regio's.

Het project Hatecrimes biedt sinds 20 maart 2008 een laagdrempelige mogelijkheid om via internet een melding te doen van een homofob discriminatie-incident (hatecrime) of een afspraak te maken om hiervan aangifte te doen. De pilot loopt nog door tot eind 2011. Aan de hand van de resultaten van de pilot zal worden bezien of er een landelijke uitrol komt.

Uit de tussentijdse evaluatie van het project blijkt dat de website www.hatecrimes.nl relatief bekend is bij de homogemeenschap in de pilotgebieden, maar dat het aantal meldingen dat is binnengekomen zeer laag is. Sinds juni 2009 is het mogelijk om van elke in Nederland gepleegde hatecrime online een melding (of afspraak voor aangifte) te maken.

Lokale aanpak van geweld gericht tegen homoseksuelen

Het belang van voldoende betrokkenheid van lokale belangenorganisaties van kwetsbare groepen, zoals de lokale homo-organisaties, bij het regionaal discriminatieoverleg (RDO) zal bij de antidiscriminatie-officieren, de contactpersonen discriminatie van de politie en bij de portefeuillehouders RDO van de antidiscriminatiebureaus nogmaals onder de aandacht worden gebracht. Hierbij gaat het vooral om een goede uitwisseling van kennis, zodat meldingen die zijn binnengekomen bij lokale belangenorganisaties ook behandeld worden in het RDO. De drie koepelorganisaties (LECD-politie, Landelijk Expertisecentrum Discriminatie van het OM en het landelijk expertisecentrum van Art. 1, de Landelijke vereniging ter voorkoming en bestrijding van discriminatie op alle gronden) zullen nog eind dit jaar een onderzoek starten naar het functioneren van de RDO's.

De mate van betrokkenheid van de lokale belangenorganisaties van kwetsbare groepen bij het RDO is daarbij een van de onderzoeksvragen. Het LECD-politie en de antidiscriminatiebureaus onderhouden goede werkrelaties met belangenorganisaties zoals het COC en FemFusion. Het ministerie van BZK heeft in samenwerking met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het ministerie van VROM (WWI) een drietal regiobijeenkomsten georganiseerd om gemeenten te informeren over de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen. Hierbij is de handreiking lokale aanpak van discriminatie «ledereen=gelijk» die door voornoemde partijen is opgesteld, geïntroduceerd. De handreiking geeft handvatten en suggesties voor de wijze waarop het lokale antidiscriminatiebeleid kan worden vormgegeven. Voor de integrale aanpak van discriminatie worden maatschappelijke en religieuze organisaties genoemd als belangrijke partners voor gemeenten. Het COC is een van de genoemde voorbeelden.

Hatecrime-artikel

Het kabinet acht het niet noodzakelijk om een hatecrime-artikel in te voeren. Het beledigen van, aanzetten tot haat jegens of discriminatie van mensen wegens hun seksuele gerichtheid, is strafbaar op grond van de artikelen 137c en 137d Sr. Overtreding van deze ruime strafbepalingen wordt bedreigd met een maximum van een jaar gevangenisstraf. Bij handelen in vereniging geldt een strafmaximum van twee jaar gevangenisstraf. Het optreden van het Openbaar Ministerie tegen deze misdrijven is gebaseerd op de uitgebreide OM Aanwijzing discriminatie (Strt. 2007, 233), waarin uitgangspunten voor opsporing, vervolging en strafeis zijn opgenomen. Daarbij geldt als hoofdlijn dat in beginsel altijd wordt vervolgd. Tevens is in de Aanwijzing als uitgangspunt opgenomen, dat bij elk ander delict dat wordt gepleegd met een discriminatoir (ook homofoob) motief, de strafeis met 25 procent wordt verhoogd. Met deze strafbepalingen en met het actieve vervolgingsbeleid van het OM ter zake, is voorzien in een adequaat instrumentarium om op te treden tegen uitingen van homofobie. Invoering van een hatecrime-bepaling heeft in dit verband geen toegevoegde waarde.

Straatverbod

Op dit moment is het «wetsvoorstel maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast» in behandeling bij de Eerste Kamer. Dit wetsvoorstel maakt een gebiedsverbod mogelijk. De bestaande mogelijkheden tot het door de rechter opleggen van een strafrechtelijk gebiedsverbod worden in dit wetsvoorstel¹ aangevuld. In het wetsvoorstel is opgenomen dat de officier van justitie een gedragsaanwijzing kan geven aan een verdachte van een strafbaar feit over wie vrees bestaat voor ernstig belastend gedrag jegens een persoon. De gedragsaanwijzing kan een gebiedsverbod of een contactverbod inhouden. Dit kan bijvoorbeeld aan de orde zijn bij geweld tegen een slachtoffer waarbij de verdachte vaker het slachtoffer heeft lastig gevallen. Aangezien dit wetsvoorstel een gebiedsverbod mogelijk maakt, is een onderzoek door het Openbaar Ministerie niet opportuun.

Internationaal en asiel

Het COC is verheugd over het feit dat het kabinet ook de homo-emancipatie in andere landen steunt en stelt dat de laatste jaren in Nederland enige belangrijke verbeteringen tot stand zijn gekomen ten aanzien van de rechtsbescherming van homoseksuele asielzoekers. Het COC Nederland stelt de volgende maatregelen voor om het asielbeleid voor homoseksuelen verder te verbeteren door:

¹ EK, vergaderjaar I 2008/2009, 31 467, A.

- het verlenen van een asielstatus voor homoseksuelen afkomstig uit een land waar homoseksualiteit strafbaar is;
- in het beleid op te nemen dat een asielzoeker die later in de procedure voor zijn homoseksualiteit uitkomt, niet wordt tegengeworpen dat het hierbij niet zou gaan om een nieuw feit;
- in ambtsberichten aandacht te besteden aan de positie van lesbische vrouwen en transgenders en standaard rapporteren over de mate van bescherming die de autoriteiten van herkomstlanden aan homoseksuelen bieden tegen vervolging door derden;
- genderidentiteit expliciet als grond voor asiel te benoemen; en
- middelen voor het onderzoek van COC Nederland en Vrije Universiteit Amsterdam naar de Europese situatie en best practices.

Asielstatus voor homoseksuelen uit een land waar homoseksualiteit strafbaar is

De staatssecretaris van Justitie heeft over dit voorstel van het COC in februari 2009 bericht dat zij eraan hecht dat de bewijslast in dezen niet wordt omgekeerd. Ook indien uit algemene informatie over het land van herkomst blijkt dat homoseksualiteit strafbaar is, is het aan de vreemdeling om aannemelijk te maken dat hij persoonlijk gegronde reden heeft om te vrezen voor vervolging. Het enkele feit dat homoseksualiteit strafbaar is in een bepaald land, hoeft immers nog niet te betekenen dat hierom ook daadwerkelijk wordt vervolgd, noch dat de betreffende asielzoeker hiervan te vrezen heeft. Omgekeerd kan het ook zo zijn dat homoseksualiteit niet strafbaar is, terwijl homoseksuelen wel degelijk (soms onder het mom van andere delicten) vervolgd worden. Wel kan de algemene informatie aanleiding geven om sneller te oordelen dat de vreemdeling voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat hij dit risico loopt. Hiervoor kan ook de mogelijkheid voor het aanwijzen van bijvoorbeeld risicogroepen worden aangewend. Nog steeds geldt dan dat er een individualiseringsvereiste geldt, maar dit wordt minder zwaar gewogen dan in andere gevallen. Recent zijn homoseksuele asielzoekers uit Irak en uit Afghanistan aangewezen als risicogroep.

Homoseksualiteit nieuw feit tijdens asielprocedure

De staatssecretaris van Justitie heeft over dit voorstel het COC in februari 2009 bericht dat zij van mening is dat de asielprocedure met voldoende waarborgen is omkleed om de asielzoeker het vertrouwen te geven dat hij open kan vertellen over zijn homoseksualiteit.

De staatssecretaris van Justitie wil nog eens extra aan dit vertrouwen bijdragen door de invoering van enkele verbeteringen in de asielprocedure waarvoor de Minister en Staatssecretaris van Justitie op 24 juni 2008 voorstellen aan de Tweede Kamer hebben gestuurd (Kamerstukken 2007–2008, 29 344, nr. 67). In deze voorstellen wordt onder andere voorzien in een rust- en voorbereidingstermijn voor de asielzoeker, voordat de asielprocedure van start gaat. In deze periode zal de asielzoeker kunnen worden voorgelicht en voorbereid op wat er komen gaat door Vluchtelingenwerk en rechtsbijstand.

Inmiddels is aan de Tweede Kamer ook een wetsvoorstel voorgelegd waarin het mogelijk wordt gemaakt dat de rechter rekening houdt met alle relevante omstandigheden en wijzigingen van het recht. Bij de vraag of een vergunning kan worden verleend betreft de IND nu ook feiten en omstandigheden die vóór het bestreden besluit hebben plaatsgevonden, maar eerst in de beroepsfase worden aangevoerd of gedocumenteerd. De IND beoordeelt daarmee of er sprake is van relevante nieuwe omstandig-

heden en zal waar nodig een nader onderzoek instellen, het bestreden besluit intrekken of wijzigen, of ter zitting op de nieuwe omstandigheden ingaan.

Ambtsberichten

De staatssecretaris van Justitie heeft over deze voorstellen het COC in februari 2009 bericht dat voor landen waar homoseksualiteit strafbaar is of in de praktijk ernstige discriminatie of bestraffing plaatsvindt, het ambtsbericht standaard rapporteert over de positie van homoseksuelen. Dit was sinds juli 2007 in alle algemene ambtsberichten het geval. Afhankelijk van wat er over hun positie achterhaald kan worden, is de informatie in het ambtsbericht meer of minder uitgebreid. In de werkinstructie algemene ambtsberichten van 2008 (te raadplegen op www.minbuza.nl) in de paragraaf «positie van specifieke groepen», wordt expliciet ingegaan op de rapportagevereisten ten aanzien van de positie van homoseksuelen. Waar informatie beschikbaar is, wordt in ambtsberichten tevens aandacht besteed aan de positie van lesbische vrouwen, travestieten en transgenders. Er zijn daarover echter vaak weinig tot geen betrouwbare gegevens beschikbaar. Om die reden heeft het standaard opnemen in de Terms of reference geen meerwaarde.

Genderidentiteit opnemen als asielgrond

Het is juist dat genderidentiteit niet expliciet wordt genoemd als grond voor asiel. Als de vreemdeling wordt vervolgd wegens het behoren tot een specifieke sociale groep, is dit echter wel een grond voor asiel. Op basis hiervan vormt vervolging wegens genderidentiteit een grond voor asielverlening. Daarnaast wordt in ambtsberichten en in het landgebonden asielbeleid waar nodig aandacht besteed aan de positie van homoseksuelen, biseksuelen en transseksuelen, alsook aan ander gendergerelateerde zaken als eegerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking.

Middelen voor onderzoek van COC Nederland en de Vrije Universiteit Amsterdam naar de Europese situatie en best practices.

Een voorstel hiertoe is bij de staatssecretaris van Justitie in behandeling.

Ik vertrouw erop u voldoende geïnformeerd te hebben.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk